

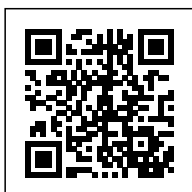

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
POSLANECKÁ SNĚMOVNA

VIII. volební období

1139/0

**Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 329/2011 Sb.,
o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně
souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů**

Zástupce předkladatele: min. práce a soc. věcí
Doručeno poslancům: 29. ledna 2021 v 12:26

V l á d n í n á v r h

ZÁKON

ze dne 2021,

kterým se mění zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 141/2012 Sb., zákona č. 331/2012 Sb., zákona č. 306/2013 Sb., zákona č. 313/2013 Sb., zákona č. 329/2014 Sb., zákona č. 140/2016 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 301/2017 Sb. a zákona č. 228/2019 Sb., se mění takto:

1. V § 10 odst. 2 se slova „10 % z předpokládané nebo již zaplacené ceny zvláštní pomůcky, nejméně však“ zrušují.
2. V § 10 odst. 5 úvodní části ustanovení se za slovo „vozidla“ vkládají slova „, není-li dále stanoveno jinak,“.
3. V § 10 se za odstavec 5 vkládá nový odstavec 6, který zní:

„(6) Bylo-li motorové vozidlo zakoupeno před podáním žádosti o příspěvek na zvláštní pomůcku a cena, za kterou bylo zakoupeno, byla nižší, než by byla výše příspěvku na zvláštní pomůcku určená podle odstavce 5, stanoví krajská pobočka Úřadu práce výši příspěvku na zvláštní pomůcku poskytovaného na pořízení motorového vozidla ve výši ceny, za kterou bylo motorové vozidlo zakoupeno.“.

Dosavadní odstavec 6 se označuje jako odstavec 7.

4. V § 22 se doplňuje odstavec 5, který zní:
„(5) Zletilou osobu může v řízení o nároku podle tohoto zákona zastupovat člen domácnosti, který je k tomu oprávněn podle občanského zákoníku.“.

5. Za § 24 se vkládá nový § 24a, který včetně nadpisu zní:

„§ 24a

Rozhodnutí o zastavení nebo obnovení výplaty příspěvku na mobilitu

(1) O rozhodnutí o zastavení nebo obnovení výplaty příspěvku na mobilitu podle § 15 odst. 4 se učiní pouze záznam do spisu a oprávněná osoba se o něm písemně vyrozumí. Rozhodnutí je prvním úkonem v řízení a nabývá vykonatelnosti provedením záznamu do spisu.

(2) Rozhodnutí uvedené v odstavci 1 bude vyhotoveno písemně a oznámeno oprávněné osobě, jestliže o to požádá ve lhůtě 15 dnů ode dne, kdy jí bylo doručeno písemné vyrozumění podle odstavce 1. Nepožádá-li oprávněná osoba o vyhotovení písemného rozhodnutí podle věty první, nabývá rozhodnutí právní moci marným uplynutím této lhůty.“.

6. V § 27 odstavec 2 zní:

„(2) Oprávněná osoba nebo jiný příjemce příspěvku na zvláštní pomůcku, popřípadě zvláštní příjemce je povinen

- a) písemně ohlásit krajské pobočce Úřadu práce skutečnosti rozhodné pro stanovení povinnosti vrátit příspěvek na zvláštní pomůcku nebo jeho poměrnou část podle § 12, a to ve lhůtě 8 dnů ode dne vzniku této skutečnosti,
- b) na výzvu krajské pobočky Úřadu práce prokázat skutečnosti rozhodné pro posouzení vzniku povinnosti vrátit příspěvek na zvláštní pomůcku nebo jeho poměrnou část podle § 12, a to ve lhůtě do 8 dnů ode dne doručení výzvy, není-li v této výzvě určena delší lhůta. Nebudou-li na základě výzvy tyto skutečnosti prokázány, vzniká povinnost příspěvek na zvláštní pomůcku vrátit; ustanovení § 12 odst. 2 až 4 tím nejsou dotčena.“.

7. V příloze v části I. se na konci bodu 1 tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno n), které zní:

„n) těžká demence s neschopností chůze a odkázaností na mechanický vozík, pokud byl vozík osobě předepsán příslušným lékařem a schválen revizním lékařem zdravotní pojišťovny, nebo těžká demence provázená těžkým syndromem geriatrické křehkosti a imobility prokázané geriatrickým vyšetřením.“.

8. V příloze v části I. se na konci bodu 5 tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno c), které zní:

„c) autistické poruchy s těžkým funkčním postižením, s opakovanými závažnými a objektivně prokázanými projevy autoagrese nebo heteroagrese přetrvávajícími i přes zavedenou léčbu.“.

Čl. II

Přechodné ustanovení

Řízení o příspěvku na zvláštní pomůcku zahájena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona a do tohoto dne pravomocně neskončená se dokončí a práva a povinnosti s nimi

související se posoudí podle zákona č. 329/2011 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

Čl. III

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2022.

Důvodová zpráva

Obecná část:

A. Zhodnocení platného právního stavu, odůvodnění hlavních principů a vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy

Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 329/2011 Sb.“), upravuje poskytování peněžitých dávek osobám se zdravotním postižením určených ke zmírnění sociálních důsledků jejich zdravotního postižení a k podpoře jejich sociálního začleňování (příspěvek na mobilitu a příspěvek na zvláštní pomůcku) a průkaz osoby se zdravotním postižením. Zákon č. 329/2011 Sb. provádí vyhláška č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 388/2011 Sb.“). Vyhláška č. 388/2011 Sb. upravuje mimo jiné seznam druhů a typů zvláštních pomůcek určených osobám se zdravotním postižením, na jejichž pořízení se poskytuje příspěvek na zvláštní pomůcku (příloha č. 1). Příspěvek na zvláštní pomůcku, příspěvek na mobilitu a průkaz osoby se zdravotním postižením nejsou přitom jedinými intervencemi státu ve prospěch osob se zdravotním postižením a jejich rodin.

Nárok na příspěvek na mobilitu má osoba starší 1 roku, která má nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením ZTP nebo ZTP/P, opakovaně se v kalendářním měsíci za úhradu dopravuje nebo je dopravována a nejsou jí poskytovány pobytové sociální služby podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, v domově pro osoby se zdravotním postižením, v domově pro seniory, v domově se zvláštním režimem nebo ve zdravotnickém zařízení ústavní péče. Z důvodů hodných zvláštního zřetele může být příspěvek na mobilitu přiznán i osobě, které jsou poskytovány pobytové sociální služby, pokud splňuje ostatní podmínky. Nárok na výplatu příspěvku na mobilitu nenáleží za kalendářní měsíc, jestliže je oprávněné osobě po celý tento kalendářní měsíc poskytována zdravotní péče v průběhu hospitalizace; krajská pobočka zastaví výplatu příspěvku na mobilitu za tento kalendářní měsíc. Podmínka celého kalendářního měsíce není splněna, pokud k hospitalizaci došlo první den v kalendářním měsíci nebo k propuštění z tohoto zařízení došlo poslední den v kalendářním měsíci. Výplata příspěvku na mobilitu se opět obnoví od prvního dne kalendářního měsíce, ve kterém hospitalizace netrvala po celý kalendářní měsíc. V této situaci se vede správní řízení, což je zatěžující pro krajské pobočky Úřadu práce České republiky i samotné osoby se zdravotním postižením.

Příspěvek na zvláštní pomůcku pomáhá stát vybranému okruhu osob s dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem s pořízením určitých produktů nebo prací, které pro tyto účely označuje pojmem „zvláštní pomůcka“. Okruh osob s nárokem na zvláštní příspěvek na zvláštní pomůcku z hlediska tzv. zdravotní podmínky stanoví § 9 odst. 1 až 4 zákona č. 329/2011 Sb. Příloha k zákonu č. 329/2011 Sb. taxativně stanoví zdravotní postižení odůvodňující přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku a zdravotní stavy vylučující jeho přiznání. Za zdravotní postižení odůvodňující přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla nebo speciálního zádržního systému se považují (stav od 1. 3. 2020):

- a) zdravotní postižení uvedená v bodě 1 písm. a), b), d) až i), l) a m),
- b) těžká nebo hluboká mentální retardace a stavy na rozhraní těžké mentální retardace.

Pokud jde o stanovení výše příspěvku na zvláštní pomůcku, zákon č. 329/2011 Sb. rozlišuje, zda jde o pomůcku v ceně nižší či vyšší 10 000 Kč a speciální úpravu má pro pomůcku motorové vozidlo. Výše příspěvku na zvláštní pomůcku poskytovaného

na pořízení motorového vozidla se pohybuje od 100 000 do 200 000 Kč. V důsledku posledních úprav je však prakticky ve všech případech poskytnuta dávka v maximu.

Kromě toho platí, že součet vyplacených příspěvků na zvláštní pomůcku nesmí v 60 kalendářních měsících po sobě jdoucích přesáhnout částku 800 000 Kč nebo 850 000 Kč, jestliže byl v této době poskytnut příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení svislé zdvihací plošiny nebo šikmé zvedací plošiny. Od vyplacených částek se při určování součtu odečítají částky, které osoba v tomto období vrátila nebo jejichž vrácení bylo prominuto.

Zákon č. 329/2011 Sb. stanoví i případy, ve kterých je oprávněná osoba povinna příspěvek nebo jeho poměrnou část vrátit. Podle § 12 zákona č. 329/2011 Sb. je oprávněná osoba povinna tento příspěvek nebo jeho poměrnou část vrátit, jestliže ho např. nepoužila v určité lhůtě na pořízení zvláštní pomůcky, a to v plné výši. Vedle toho stanoví zákon č. 329/2011 Sb. i situace, kdy povinnost vrácení nevzniká, a zakládá kompetenci krajské pobočky z důvodů hodných zvláštního zřetele rozhodnout o prominutí povinnosti vrátit příspěvek na zvláštní pomůcku nebo jeho poměrnou část.

Současná právní úprava umožňuje poskytnout osobám s poruchou autistického spektra příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla a speciální zádržní systém pouze, je-li u nich přítomna rovněž mentální retardace určité závažnosti. Na tuto skutečnost reaguje Podnět k řešení situace osob s poruchou autistického spektra a jejich rodin schválený usnesením vlády České republiky ze dne 8. února 2016 č. 111 (dále jen „Podnět“), který obsahuje opatření 6.4 „Nepodmiňovat nárok na přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku poskytovaného na pořízení motorového vozidla existencí a škálou mentálního postižení“. Usnesením vlády ze dne 8. 2. 2016 č. 111 vzala vláda Podnět na vědomí a uložila realizovat návrhy řešení v něm obsažené. Usnesením vlády ze dne 4. 2. 2019 č. 101 bylo následně uloženo do 31. 12. 2019 splnit nesplněná opatření obsažená v Podnětu. Vláda zavázala Ministerstvo práce a sociálních věcí tento stav změnit.

Stávající právní úprava umožňuje poskytnout příspěvek na zvláštní pomůcku osobám s těžkou mentální retardací, to je stavem, který vzniká prenatálně nebo postnatálně do dvou let věku dítěte. Pokud stav vzniká po třetím roce života dítěte (osoby), považuje se již za demenci, tj. stav, který není uveden v příloze k zákonu č. 329/2011 Sb. Těmto osobám nelze příspěvek na zvláštní pomůcku poskytnout, což vytváří jistou nerovnost. Tohoto stavu, respektive této nerovnosti, si je MPSV vědomo. Danou nerovnost zkritizovala mimo jiných veřejná ochránkyně práv Mgr. Anna Šabatová, Ph.D. V dopisu dne 28. 8. 2019 požádala veřejná ochránkyně práv ministryni práce a sociálních věcí o zahájení kroků ke změně právní úpravy.

Demence je vážné duševní postižení, které vzniká v průběhu života (u člověka staršího dvou let) a je provázeno úbytkem kognitivních funkcí (paměti, intelektu), změnami osobnosti, poruchami orientace, inkontinencí, poruchami chůze a mobility a další symptomatologií, přičemž existuje významná individuální variabilita symptomatologie. Demence je jednou z nejčastějších příčin disability seniorů. Demence představuje vážný zdravotní a sociální problém. Systém veřejného zdravotního pojištění, kromě poskytování zdravotních služeb, umožňuje osobě, u níž je demence provázena neschopností mobility, zapůjčit nebo poskytnout zdravotnický prostředek – vozík. Se zmírněním dopadů demence v oblasti mobility by bylo možné při změně právní úpravy napomoci příspěvkem na zvláštní pomůcku (např. příspěvkem na zvláštní pomůcku na pořízení „plošiny“).

Od 1. 1. 2018 se výše příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla stanoví s ohledem na příjem osoby a osob s ní společně posuzovaných. Příspěvek se musí poskytnout ve výši odpovídající § 10 odst. 5 i v situaci, kdy je známá pořizovací cena vozidla a tato je nižší než výše příspěvku podle § 10 odst. 5 zákona č. 329/2011 Sb. Následně podle § 12 zákona č. 329/2011 Sb. nastává povinnost vrácení poměrné části příspěvku, což je administrativně zatěžující a nákladné pro krajskou pobočku i pro klienta, potažmo může zatěžovat MPSV v jeho roli odvolacího orgánu. Přestože lze usuzovat, že pouze v cca 5 %

případech je příspěvek na zvláštní pomůcku poskytnut na již pořízenou pomůcku¹ a přestože v případě pomůcky motorové vozidlo může být vozidlo pořízeno před přiznáním příspěvku ještě v menším procentu, analyzované spisové dokumentace a sdělení z terénu svědčí o tom, že dané případy nastávají. Může jít o desítky až sto případů ročně, kdy je nezbytné stanovit výši příspěvku podle § 10 odst. 5 a následně vést neefektivní řízení o povinnosti vrátit poměrnou část příspěvku na zvláštní pomůcku.

Popis navrhovaného opatření:

Navrhovaná úprava si klade tři cíle:

- a) Umožnit nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla osobám se závažným funkčním dopadem poruch autistického spektra, aniž je u nich přítomno mentální postižení určité hloubky; tento cíl mimo jiné naplňuje vládní závazek (Podnět).
- b) Umožnit přístup k příspěvku na zvláštní pomůcku osobám bez ohledu na to, v jaké době vzniklo mentální postižení, tj. nejen osobám s mentální retardací ale i demencí.
- c) Zefektivnit řízení v oblasti příspěvku na mobilitu a příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla.

Umožnit nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla osobám se závažným funkčním dopadem poruch autistického spektra, aniž je u nich přítomno mentální postižení určité hloubky

Osoby s pervazivními vývojovými poruchami představují poměrně nehomogenní skupinu poruch z hlediska klinických projevů, s velkou variabilitou příznaků intraindividuálně i interindividuálně (v oblasti chování, komunikace a sociální integrace) a velkou variabilitou závažnosti stavů a jejich dopadu na kvalitu života. Některé osoby s pervazivní duševní poruchou, která není provázena mentální retardací, nemohou z důvodu těžké poruchy chování s projevy agrese využívat prostředky hromadné dopravy, zejména pak k dojíždění za vzděláváním a ke styku s okolím, a potřebují proto individuální přepravu motorovým vozidlem. Rozšíření zdravotních postižení odůvodňujících přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla o ty nejtěžší poruchy chování reaguje na potřeby osob s uvedeným stavem a na Podnět. Poskytovat příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla všem osobám s poruchou autistického spektra by bylo věcně nedůvodné a fiskálně neodpovědné/nemožné. Navrhovaná úprava staví na těžkém funkčním postižení, závažných projevech autoagrese nebo heteroagrese. Uvedené projevy, které jsou stěžejní pro neschopnost přepravy prostředky hromadné dopravy, musí přetrvávat i přes zavedenou léčbu. Pojem zavedená léčba vyjadřuje ucelenost a vícerozměrnost péče o osoby s uvedenými stavy ke zkvalitnění jejich života a zmírnění těžké až krizové symptomatologie.

Kritérium je vysoce individualizované, zacílené na nejtěžší stavy; splňuje kritéria odbornosti, objektivity a prokazatelnosti stavu i jeho dlouhodobosti či trvalosti, neboť příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla je dávkou sloužící k dlouhodobému zmírnění sociálních důsledků zdravotního postižení.

Umožnit přístup k příspěvku na zvláštní pomůcku osobám bez ohledu na to, v jaké době vzniklo mentální postižení, tj. nejen osobám s mentální retardací, ale i demencí

Navrhuje se, aby nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku měly vedle osob s retardací i osoby s demencí, tj. vážným duševním postižením vzniklým v průběhu života (po druhém

¹ Odhad byl učiněn na základě hodnocení fungování zákona č. 329/2011 Sb. provedeného v roce 2016 na vzorku 204 spisových dokumentací příspěvku na zvláštní pomůcku.

roce věku), které je provázeno úbytkem kognitivních funkcí, změnami osobnosti, poruchami orientace, inkontinencí, těžkými poruchami chůze a mobility a další symptomatologií, přičemž existuje významná individuální variabilita symptomatologie. Demence představuje vážný zdravotní a sociální problém bez ohledu na její příčinu (Alzheimerova nemoc, poškození mozku krvácením nebo úrazem aj.). Systém veřejného zdravotního pojištění, kromě poskytování zdravotních služeb, umožňuje osobě, u které je demence provázena neschopností mobility, zapůjčit nebo poskytnout zdravotnický prostředek – vozík. Jeví se vhodné podpořit osoby s demencí, která výrazně dopadla na jejich mobilitu, příspěvkem na zvláštní pomůcku.

Nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku budou mít osoby s těžkou demencí a odkázaností na invalidní vozík (který byl poskytnut ze systému veřejného zdravotního pojištění), tedy osoby, jejichž potřeby již byly identifikovány. Demenci s jejími důsledky na mobilitu lze prokázat psychiatrickým, neurologickým nebo geriatrickým lékařským vyšetřením. Žadatel o příspěvek na zvláštní pomůcku bude dokládat, že mu byl mechanický vozík předepsán příslušným lékařem a schválen revizním lékařem. Druhou skupinou budou osoby s těžkou demencí a funkčně identickým stavem (s imobilitou), které mají vozík z jiných zdrojů nebo jím nedisponují nebo jsou upoutány na lůžko. Postihnou se tak stavy bez vazby na předpis vozíku zdravotní pojišťovnou a bez ohledu na způsob „přepravy“. Vzhledem ke specifickým stavu geriatrické křehkosti a jím podmíněné imobility bude v takovém případě potřebné prokázání stavu geriatrickým vyšetřením, neboť uvedení odborníci jsou erudováni v diagnostice geriatrických syndromů. Toto řešení je v souladu s CIA (protikorupční opatření), aby nedocházelo k případnému zneužívání nebo nesprávnému postupu ze strany některých poskytovatelů zdravotních služeb, kteří nejsou edukováni v geriatrické problematice. Základem je tedy v obou případech neschopnost chůze/imobilita z důvodu těžké demence.

Změny v okruhu osob s nárokem na příspěvek na zvláštní pomůcku budou následně promítnuty do změny vyhlášky č. 388/2011 Sb.

Zefektivnit řízení v oblasti příspěvku na mobilitu a příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla

U příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla se navrhuje úprava, která odstraní neefektivní postup v případě, že cena vozidla je známa již před rozhodnutím o nároku. U příspěvku na mobilitu se zjednodušuje řízení zastavení a obnovení výplaty příspěvku. Dále jsou navrhovány úpravy v oblasti zastupování, ohlašovací povinnosti související s povinností vrátit příspěvek na zvláštní pomůcku nebo jeho poměrnou část apod.

B. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Předkládaný návrh je v souladu s ústavním zákonem č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, dále zejména s čl. 2 a čl. 4 ústavního zákona č. 23/1991 Sb., kterým se uvozuje jako ústavní zákon Listina základních práv a svobod (Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 - č. 2/1993 Sb. o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky). V doplňovaných ustanoveních je zachováno právo na spravedlivý proces (čl. 36 Listiny základních práv a svobod). Vládní návrh zákona respektuje obecné zásady ústavního pořádku České republiky a není v rozporu s nálezy Ústavního soudu České republiky.

C. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie a mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána

Zákona č. 329/2011 Sb. se v oblasti mezinárodních smluv týká zejména Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením, která vstoupila pro Českou republiku v platnost dne 28. října 2009 a na základě článku 10 Ústavy se stala po svém vyhlášení dne 12. února 2010

součástí právního řádu České republiky (č. 10/2010 Sb. m. s.). Tato smlouva byla ratifikována rovněž Evropskou komisí dne 23. prosince 2010 (2010/48/ES). Jedná se zejména o ustanovení článku 20 a 28, která se týkají práva na osobní mobilitu a práva na přiměřenou životní úroveň a sociální ochranu. V souladu s čl. 4 odst. 3 byla právní úprava v průběhu přípravy konzultována s osobami se zdravotním postižením, a to prostřednictvím jejich organizací. Navrhovaná právní úprava je jako celek s předmětnou úmluvou plně v souladu.

Zákona č. 329/2011 Sb. se v oblasti práva Evropské unie dotýká ustanovení čl. 34 Listiny základních práv Evropské unie, který se týká sociálního zabezpečení a sociální pomoci.

Navrhovaná právní úprava je v souladu s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie, obecními právními zásadami práva Evropské unie a mezinárodními smlouvami, kterými je ČR vázána, a není tedy s nimi v rozporu.

D. Vliv na otázku ochrany soukromí a osobních údajů

Zaměstnanci Úřadu práce ČR budou při rozhodování o nárocích, právě tak jako tomu bylo dosud, respektovat pravidla ochrany osobních údajů a při své činnosti budou nadále postupovat plně v souladu s pravidly důvěrnosti, mlčenlivosti a ochrany osobních údajů žadatelů i dalších dotčených osob. Totéž platí i pro Ministerstvo práce a sociálních věcí v roli odvolacího orgánu.

E. Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaná úprava nemá dopad do oblasti korupčních rizik a ani nevytváří jejich možnosti. Rovněž neúměrně nerozšiřuje kompetence krajských poboček Úřadu práce České republiky nebo Ministerstva práce a sociálních věcí. Kontrolní mechanismy jsou nastaveny již od vyhodnocování žádostí, kdy každé rozhodnutí zaměstnance krajské pobočky Úřadu práce ČR ještě kontroluje kvalifikovaný představený a je zcela zřejmé, která oprávněná úřední osoba je odpovědná za rozhodnutí. Dále je možnost podat proti rozhodnutí opravné prostředky (odvolání, podnět k přezkumu pravomocného rozhodnutí). Je také nastavena kontrola výkonu veřejné správy, kdy Ministerstvo práce a sociálních věcí tuto kontrolu provádí na krajských pobočkách Úřadu práce ČR.

F. Zhodnocení dopadu návrhu ve vztahu k zákazu diskriminace a rovnosti mužů a žen

Navrhovaná úprava nebude mít dopad ve vztahu k zákazu diskriminace, neboť se podmínky nároku na příspěvek na zvláštní pomůcku, příspěvek na mobilitu nebo průkazu osoby se zdravotním postižením nemění vzhledem ke genderové rovnosti. O tyto dávky a průkaz osoby se zdravotním postižením mohou žádat ženy i muži bez rozdílu.

G. Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Předložený návrh generuje fiskální dopady, k nim se však vláda částečně zavázala ve svých usneseních k Podnětu.

Podle názoru konzultovaných odborníků může podmínky nároku na příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla „nově“ splnit každoročně cca 500 osob s dg. F 84. Reálnost odhadu potvrzují i resortní údaje o počtu každoročně přiznaných nároků na průkaz osoby se zdravotním postižením ZTP/P pro osoby dg. F 84 (cca 650 případů, přičemž pro nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením ZTP/P nevyžaduje „projevy agrese“). V prvním roce účinnosti nové právní úpravy nároku osob s dg. F 84 na příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla lze očekávat poněkud větší zájem žadatelů, maximálně cca do 1 000 osob. Dopad úpravy lze stanovit na cca 100 až 200 mil. Kč ročně s tím, že v prvním roce účinnosti lze očekávat spíše horní hranici odhadu.

Druhé významnější fiskální dopady s sebou nese rozšíření nároku na příspěvek na zvláštní pomůcku o osoby s demencí. Lze usuzovat, že z cca 149 000 osob s demencí

se nachází ve stadiu těžké demence 10 % z nich, tj. cca 15 000 (statistická zjišťování neumožňují sledovat výskyt demence podle její tíže ani podle průvodních jevů a komplikací jako je imobilita). U cca 1 500 osob připadá v úvahu, že kromě těžké demence mají těžkou poruchu mobility až imobilitu, pro první období se očekává přiznání cca 350 dávek. Fiskální dopady lze prozatím odhadovat na cca 44 mil. Kč (při využití průměrné výše příspěvku na zvláštní pomůcku v roce 2019). Lze očekávat růst v následujících letech až na cca 200 mil. Kč (2025), a to v souladu s demografickými trendy.

Dále lze předpokládat náklady na úpravu aplikačního programu cca 200 000 Kč a v průběhu času mírnou úsporu administrativních nákladů díky úpravám zefektivňujícím řízení.

H. Zhodnocení dopadů na podnikatelské prostředí

Navrhovaná úprava nemá dopady na podnikatelské prostředí.

I. Zhodnocení sociálních dopadů včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny

Navrhovaná opatření budou mít v krátkodobém i dlouhodobém časovém horizontu pozitivní dopady na osoby se zdravotním postižením a jejich rodiny.

J. Dopady na územní samosprávné celky

Navrhovaná úprava nemá dopad na územní samosprávné celky.

K. Ostatní dopady

Návrh zákona nemá vliv na životní prostředí.

Návrh zákona nemá dopad na bezpečnost nebo obranu státu.

Zvláštní část:

K bodu 1:

Jde o změnu, která nemění způsob stanovení výše dávky.

K bodům 2 a 3:

Navrhuje se zefektivnění postupů v případě, že ke koupi vozidla došlo před rozhodnutím o příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla. V případech, kdy cena pořízeného vozidla byla nižší, než by byla výše příspěvku stanovená podle § 10 odst. 5, bude výše příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla stanovena ve výši pořizovací ceny vozidla (pokud již nebyl vyčerpán celkový limit pro poskytnutí dávek podle zákona č. 329/2011 Sb.). Podle současné právní úpravy je nezbytné poskytnout příspěvek podle § 10 odst. 5 i v situaci, kdy je známá pořizovací cena vozidla a tato je nižší než výše příspěvku. Následně s ohledem na § 12 zákona č. 329/2011 Sb. nastává povinnost vrácení poměrné části příspěvku, což je administrativně zatěžující a nákladné pro krajskou pobočku i pro klienta.

Přestože je zakoupení vozidla před přiznáním příspěvku výjimečné, tyto případy se dějí a způsob stanovení výše příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla účinný od 1. 1. 2018 je v těchto případech neefektivní a vytváří zbytečnou administrativní zátěž obou stran (osoba se zdravotním postižením i krajská pobočka, eventuálně MPSV v roli odvolacího orgánu).

K bodu 4:

Doplňuje se možnost zastoupení oprávněné osoby zastupujícím členem domácnosti, pokud o této formě zastoupení bylo soudem rozhodnuto. Podle ustanovení § 49 odst. 1 občanského zákoníku může zletilého, kterému brání duševní porucha samostatně právně jednat a který nemá jiného zástupce, zastupovat jeho potomek, předeek, sourozenec, manžel nebo partner, popřípadě osoba, která se zastoupeným žila před vznikem zastoupení ve společné domácnosti alespoň tři roky. Ke vzniku zastoupení se vyžaduje schválení soudu. Zastoupení členem domácnosti je hmotněprávním institutem upraveným v občanském zákoníku, z něhož nelze automaticky dovozovat procesní zastoupení. Tento institut tedy není druhem úplného zákonného zastoupení ve smyslu ustanovení § 31 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. Platí, že účastník správního řízení může být zastoupen členem domácnosti pouze v řízení, ve kterém zastupování účastníka řízení členem domácnosti připouští zvláštní zákon a lze tedy dovodit, že pokud zákonodárce toto oprávnění výslovně nezakotvil do zvláštního předpisu, nelze tento institut bez dalšího použít ve správním řízení. Ač z výkladu občanského zákoníku vyplývá, že zastupující člen domácnosti má možnost podat za oprávněnou osobu žádost o přiznání sociálních dávek, považuje se za vhodné zavést přímo do zvláštního právního předpisu možnost zastupování oprávněné osoby členem domácnosti pro celé řízení o dávkách v případech, kdy bylo o takovéto formě zastoupení soudem rozhodnuto.

K bodu 5:

Navrhuje se zjednodušení a zefektivnění řízení v případech hospitalizace příjemců příspěvku na mobilitu. Návrh bude mít pozitivní dopady na krajské pobočky (administrativní zjednodušení) i na příjemce příspěvku na mobilitu – osoby se zdravotním postižením.

K bodu 6:

Úprava ustanovení obsahuje původní ohlašovací část a dále doplněnou novou část – povinnost prokazovat na výzvu skutečnosti rozhodné pro posouzení vzniku povinnosti vrátit příspěvek na zvláštní pomůcku nebo jeho část podle speciálního ustanovení § 12 zákona č. 329/2011 Sb., spolu s důsledkem neuposlechnutí výzvy. Tato úprava je reakcí na skutečnost, že v současné praxi dochází i k situacím, že příjemce příspěvku nyní na výzvu nereaguje, vědom si toho, že to pro něj může být výhodné, protože Úřad práce nemá jinou možnost získat podklady pro rozhodnutí o vrácení vyplaceného příspěvku nebo jeho části.

K bodu 7:

Co týče psychických postižení, má v současné době nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku osoba, která má těžkou nebo hlubokou mentální retardaci a stavy na rozhraní těžké mentální retardace, a její zdravotní stav nevylučuje přiznání příspěvku. Za mentální retardaci se z lékařského hlediska považuje stav, který je vrozený nebo vznikl perinatálně nebo vznikl nejpozději do 2 let věku dítěte. To znamená, že pokud porucha intelektu/kognice vznikne až po druhém roce věku života, z lékařského hlediska se stav považuje za demenci. Při posuzování zdravotního stavu pro účely příspěvku na zvláštní pomůcku není možné využít institut srovnatelnosti dopadu zdravotního postižení osoby, které není v příloze zákona uvedeno, s funkčním dopadem zdravotního postižení, které v příloze uvedeno je. Příspěvek na zvláštní pomůcku lze tak poskytnout pouze osobám s retardací a nikoli osobám s demencí.

Demence je vážné duševní postižení, které vzniká v průběhu života (u člověka staršího dvou let) a je provázeno úbytkem kognitivních funkcí (paměti, intelektu), změnami osobnosti, poruchami orientace, inkontinencí, poruchami chůze a mobility a další symptomatologií, přičemž existuje významná individuální variabilita symptomatologie. Demence představuje vážný zdravotní a sociální problém. Systém veřejného zdravotního pojištění, kromě poskytování zdravotních služeb, umožňuje osobě, u níž je demence provázena neschopností

mobility, zapůjčit nebo poskytnout zdravotnický prostředek – vozík. Se zmírněním dopadů demence v oblasti mobility je možné napomoci příspěvkem na zvláštní pomůcku, např. příspěvkem na zvláštní pomůcku na pořízení „plošiny“, stropního zvedacího systému. Předpokládá se, že okruh pomůcek, na který bude uvedeným osobám možné poskytovat příspěvek, bude velmi podobný okruhu pomůcek, na jejichž pořízení je přispíváno (od března 2020) osobám s dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem interní povahy výrazným způsobem limitujícím jejich mobilitu.

Nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku budou mít osoby s těžkou demencí a odkázaností na invalidní vozík (který byl z důvodu imobility poskytnut ze systému veřejného zdravotního pojištění), tedy osoby, jejichž potřeby již byly identifikovány. Druhou skupinou budou osoby s těžkou demencí a funkčně identickým stavem (s imobilitou), které mají vozík z jiných zdrojů nebo jím nedisponují nebo jsou upoutány na lůžko. Postihnou se tak stavy bez vazby na předpis vozíku zdravotní pojišťovnou a bez ohledu na způsob „přepravy“. Vzhledem k specifikům stavu geriatrické křehkosti a jím podmíněné imobility bude v takovém případě potřebné prokázání stavu geriatrickým vyšetřením, neboť uvedení odborníci jsou erudováni v diagnostice geriatrických syndromů. Toto řešení je v souladu s CIA (protikorupční opatření), aby nedocházelo k případnému zneužívání nebo nesprávnému postupu ze strany některých poskytovatelů zdravotních služeb, kteří nejsou edukováni v geriatrické problematice. Základem je v obou případech neschopnost chůze/imobilita z důvodu těžké demence.

Posudkově medicínské kritérium pro nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku bylo zpracováno po konzultacích se zástupci odborné lékařské veřejnosti – České gerontologické a geriatrické společnosti ČLS J. E. Purkyně a České alzheimerovské společnosti.

K bodu 8:

Podnět obsahuje opatření 6.4 „Nepodmiňovat nárok na přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku poskytovaného na pořízení motorového vozidla existencí a škálou mentálního postižení“. Usnesením vlády ze dne 8. 2. 2016 č. 111 vzala vláda Podnět na vědomí a uložila realizovat návrhy řešení v něm obsažené. Usnesením vlády ze dne 4. 2. 2019 č. 101 bylo uloženo do 31. 12. 2019 splnit nesplněná opatření obsažená v Podnětu. Navrhovaná úprava naplňuje vládní materiál.

Jak již bylo uvedeno osoby s pervazivními vývojovými poruchami (dg. F 84 podle Mezinárodní klasifikace nemocí, 10. revize) představují poměrně nehomogenní skupinu poruch (dětský autismus, atypický autismus, Rettův syndrom, dětská desintegrační porucha, hyperaktivní porucha, Aspergerův syndrom), z hlediska klinických projevů s velkou variabilitou příznaků intraindividuálně i interindividuálně (v oblasti chování, komunikace a sociální integrace) a velkou variabilitou závažnosti stavů a jejich dopadu na kvalitu života.

Podle stávající právní úpravy je nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla vázán na těžkou nebo hlubokou mentální retardaci a na „stavy na rozhraní“. Právní úprava umožňuje poskytnout příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla osobám s dg. F 84, které mají současně mentální retardaci, kdy v souladu s právní úpravou jde o „stavy na rozhraní“, tj. blížící se nebo odpovídající svými důsledky těžké nebo hluboké mentální retardaci. Každoročně nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla získá cca 50 osob s dg. F 84 splňujících z důvodu závažnosti poruchy kritérium „stavy na rozhraní“. Některé osoby s pervazivní duševní poruchou, která není provázena mentální retardací, nemohou z důvodu těžké poruchy chování s projevy agrese využívat prostředky hromadné dopravy, zejména pak k dojíždění za vzděláváním a ke styku s okolím a potřebují proto individuální přepravu motorovým vozidlem. Rozšíření zdravotních postižení odůvodňujících přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla o osoby s poruchou autistického spektra s nejtěžšími poruchami chování reaguje na potřeby daných osob a na uvedený vládní závazek.

Změnu podmínek nároku na příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla připravilo MPSV v úzké součinnosti s vedením České lékařské společnosti J. E. Purkyně – Psychiatrické společnosti, sekci dětské a dorostové psychiatrie a vedením dětské psychiatrické kliniky FN Motol.

Byl přijat konsenzuální návrh, který staví na těžkém funkčním postižení, závažných projevech autoagrese nebo heteroagrese. Uvedené projevy, které jsou stěžejní pro neschopnost přepravy prostředky hromadné dopravy, musí přetrvávat i přes zavedenou léčbu. Pojem zavedená léčba vyjadřuje ucelenost a vícerozměrnost péče o osoby s uvedenými stavy ke zkvalitnění jejich života a zmírnění těžké až krizové symptomatologie. Kritérium je vysoce individualizované, zacílené na nejtěžší stavy; splňuje kritéria odbornosti, objektivity a prokazatelnosti stavu i jeho dlouhodobosti či trvalosti, neboť příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla je dávkou napomáhající k dlouhodobému zmírnění sociálních důsledků zdravotního postižení.

K Čl. II:

Navrhují se přechodná ustanovení „ve prospěch“ osob se zdravotním postižením, neboť nová právní úprava rozšiřuje nároky, resp. okruhy oprávněných osob.

K Čl. III:

Účinnost změn se navrhuje s ohledem na lhůty legislativního procesu a potřebnou legisvakanci na 1. ledna 2022. Navrhovaná účinnost současně respektuje § 3 zákona č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv, ve znění pozdějších předpisů.

V Praze dne 25. ledna 2021

Předseda vlády:

Ing. Andrej Babiš v. r.

Ministryně práce a sociálních věcí:

Dipl.-Pol. Jana Maláčová, MSc. v. r.

Závěrečná zpráva hodnocení dopadů regulace podle obecných zásad (RIA)

SHRnutí ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY RIA

1. Základní identifikační údaje	
Název návrhu: Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů	
Zpracovatel / zástupce předkladatele: Ministerstvo práce a sociálních věcí	Předpokládaný termín nabytí účinnosti, v případě dělené účinnosti rozveďte 1. ledna 2022
Implementace práva EU: NE	
2. Cíl návrhu zákona	
Předkládaná novela sleduje tři konkrétní cíle: <ol style="list-style-type: none">1. Umožnit nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla osobám se závažným funkčním dopadem poruch autistického spektra, aniž je u nich přítomno mentální postižení určité hloubky; tento cíl mimo jiné naplňuje vládní závazek (Podnět k řešení situace osob s poruchou autistického spektra a jejich rodin).2. Umožnit přístup k příspěvku na zvláštní pomůcku osobám bez ohledu na to, v jaké době vzniklo mentální postižení, tj. nejen osobám s mentální retardací, ale i demencí.3. Zefektivnit řízení v oblasti příspěvku na mobilitu a příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla.	
3. Agregované dopady návrhu zákona	
3.1 Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty: Ano	
Předkládaná novela bude mít dopady na státní rozpočet. Pro první rok účinnosti se předpokládají dopady cca 244 mil. Kč. Předpokládá se růst výdajů v souladu s demografickými trendy.	
3.2 Dopady na mezinárodní konkurenceschopnost ČR: NE	
Návrh je zcela bez dopadu na mezinárodní konkurenceschopnost.	
3.3 Dopady na podnikatelské prostředí: NE	
Návrh nemá dopady na podnikatelské prostředí.	
3.4 Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje): NE	
Návrh je bez dopadu na územní samosprávné celky.	
3.5 Sociální dopady: ANO	
Návrh má pozitivní sociální dopady na osoby se zdravotním postižením, a to především na osoby s poruchami autistického spektra a osoby s demencí a jejich rodiny.	
3.6 Dopady na spotřebitele: NE	
Návrh nemá dopady na spotřebitele.	
3.7 Dopady na životní prostředí: NE	

Návrh je bez dopadu na životní prostředí, resp. otázka existence příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla nebyla dosud z pohledu dopadu na životní prostředí (např. emisí) zkoumána.

3.8 Dopady ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti žen a mužů: NE

Návrh nebude mít dopad ve vztahu k zákazu diskriminace, neboť příspěvek na zvláštní pomůcku, příspěvek na mobilitu mohou čerpat za stejných podmínek muži i ženy, což platí i pro průkaz osoby se zdravotním postižením.

3.9 Dopady na výkon státní statistické služby: NE

Návrh je bez dopadů na výkon státní statistické služby.

3.10 Korupční rizika: NE

Návrh nezakládá nová korupční rizika.

3.11 Dopady na bezpečnost nebo obranu státu: NE

Návrh je bez dopadu na bezpečnost nebo obranu státu.

1 Důvod předložení a cíle

1.1 Název

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů¹.

1.2 Definice problému

Současná právní úprava umožňuje poskytnout osobám s poruchou autistického spektra příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla a speciální zádržní systém pouze, je-li u nich přítomna rovněž mentální retardace určité závažnosti. Na tuto skutečnost reaguje Podnět k řešení situace osob s poruchou autistického spektra a jejich rodin², který obsahuje opatření 6.4 „Nepodmiňovat nárok na přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku poskytovaného na pořízení motorového vozidla existencí a škálou mentálního postižení“. Usnesením vlády ze dne 8. 2. 2016 č. 111 vzala vláda Podnět na vědomí a uložila realizovat návrhy řešení v něm obsažené. Usnesením vlády ze dne 4. 2. 2019 č. 101 bylo následně uloženo do 31. 12. 2019 splnit nesplněná opatření obsažená v Podnětu.

Osoby s pervazivními vývojovými poruchami (dg. F 84 dle Mezinárodní klasifikace nemocí, 10. revize) představují poměrně nehomogenní skupinu poruch (dětský autismus, atypický autismus, Rettův syndrom, dětská desintegrační porucha, hyperaktivní porucha, Aspergerův syndrom), z hlediska klinických projevů s velkou variabilitou příznaků intraindividuálně i interindividuálně (v oblasti chování, komunikace a sociální integrace) a velkou variabilitou závažnosti stavů a jejich dopadu na kvalitu života. Podle Psychiatrické společnosti České lékařské společnosti J. E. Purkyně se prevalence pervazivních vývojových poruch (podíl obyvatel, kteří mají uvedenou poruchu) v ČR pohybuje kolem 1,5 % a cca 50 % případů je provázeno současně mentálním postižením různého stupně (subnorma, lehká, středně těžká, těžká, hluboká mentální retardace). Z prevalence lze pak dovodit počty osob s dg. F 84 v populaci ČR. Stávající úprava umožňuje poskytnout příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla osobám s dg. F 84, které mají současně mentální retardaci, kdy v souladu s právní úpravou jde o „stavy na rozhraní“, tj. blížíci se nebo odpovídající svými důsledky těžké nebo hluboké mentální retardaci. Každoročně nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla získá cca 50 osob s dg. F 84 splňujících z důvodu závažnosti poruchy kritérium „stavy na rozhraní“. Některé osoby s pervazivní duševní poruchou, která není provázena mentální retardací, nemohou z důvodu těžké poruchy chování s projevy agrese využívat prostředky hromadné dopravy, zejména pak k dojíždění za vzděláváním a ke styku s okolím a potřebují proto individuální přepravu, nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla nemají.

Stávající právní úprava umožňuje poskytnout příspěvek na zvláštní pomůcku osobám s těžkou mentální retardací, to je stavem, který vzniká prenatálně nebo postnatálně do dvou let věku dítěte. Pokud stav vzniká po třetím roce života dítěte (osoby), považuje se již za demenci. Jde tedy o stav, který není uveden v příloze k zákonu č. 329/2011 Sb. Těmto osobám nelze příspěvek na zvláštní pomůcku poskytnout, což vytváří jistou nerovnost. Tohoto stavu, respektive této nerovnosti, si je MPSV vědomo. Danou nerovnost zkritizovala mimo jiných

¹ Dále jen zákon č. 329/2011 Sb.

² Dále jen Podnět.

veřejná ochránkyně práv Mgr. Anna Šabatová, Ph.D. V dopisu dne 28. 8. 2019 požádala veřejná ochránkyně práv ministryni práce a sociálních věcí o zahájení kroků ke změně právní úpravy. Demence je vážné duševní postižení, které vzniká v průběhu života (u člověka staršího dvou let) a je provázeno úbytkem kognitivních funkcí (paměti, intelektu), změnami osobnosti, poruchami orientace, inkontinencí, poruchami chůze a mobility a další symptomatologií, přičemž existuje významná individuální variabilita symptomatologie. Demence je jednou z nejčastějších příčin disability seniorů. Na podkladě studie Alzheimer Europe se pro ČR a rok 2019 odhadoval počet osob trpících demencí na cca 149 000. Podle strategického materiálu Ministerstva zdravotnictví „Zdraví 2030“ bylo v roce 2017 v datech NZIS zaznamenáno 102 000 osob s demencí. Rovněž Zpráva o stavu demence 2015 a Česká alzheimerovská společnost uvádějí obdobné počty osob s demencí. Demence představuje vážný zdravotní a sociální problém. Systém veřejného zdravotního pojištění, kromě poskytování zdravotních služeb, umožňuje osobě, u níž je demence provázena neschopností mobility, zapůjčit nebo poskytnout zdravotnický prostředek – vozík. Se zmírněním dopadů demence v oblasti mobility je možné napomoci příspěvkem na zvláštní pomůcku (např. poskytnutím příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení šikmé zvedací či svislé zdvihací plošiny).

Od 1. 1. 2018 se výše příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla stanoví s ohledem na příjem osoby a osob s ní společně posuzovaných. Příspěvek se musí poskytnout ve výši odpovídající § 10 odst. 5 i v situaci, kdy je známá pořizovací cena vozidla a tato je nižší než výše příspěvku dle § 10 odst. 5 zákona č. 329/2011 Sb. Následně s ohledem na § 12 zákona č. 329/2011 Sb. nastává povinnost vrácení poměrné části příspěvku, což je administrativně zatěžující a nákladné pro krajskou pobočku Úřadu práce ČR (dále jen „krajská pobočka“) i pro klienta, potažmo může zatěžovat MPSV v jeho roli odvolacího orgánu. Přestože lze usuzovat, že pouze v cca 5 % případech je příspěvek na zvláštní pomůcku poskytnut na již pořízenou pomůcku³ a přestože v případě pomůcky motorové vozidlo může být vozidlo pořízeno před přiznáním příspěvku ještě v menším procentu, analyzované spisové dokumentace a sdělení z terénu svědčí o tom, že dané případy nastávají. Může jít o desítky až sto případů ročně, kdy je nezbytné stanovit výši příspěvku dle § 10 odst. 5 a následně vést neefektivní řízení o povinnosti vrátit poměrnou část příspěvku na zvláštní pomůcku.

Dále byly identifikovány některé dílčí nedostatky právní úpravy v oblasti procesu a řízení, na které je vhodné při této příležitosti reagovat. Zejména je vhodné odstranit neefektivní správní řízení při hospitalizaci příjemců příspěvku na mobilitu a upravit ohlašovací povinnost ve vztahu k povinnosti vrátit příspěvek na zvláštní pomůcku nebo jeho poměrnou část.

Rovněž je třeba vycházet z Programového prohlášení vlády České republiky. Konkrétně lze zmínit např. část „Zjednodušíme a zrychlíme administraci dávek podmíněných dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem s cílem zvýšit komfort pro klienty“. Navrhované změny v oblasti zjednodušení a zefektivnění řízení do této části prohlášení vlády zapadají a napomáhají jeho plnění. Otázka rozšíření okruhu osob s nárokem na příspěvek na zvláštní pomůcku o osoby s demencí se z velké míry dotýká seniorské populace. V širší souvislosti tak lze zmínit i tu část prohlášení, která uvádí, že vláda se zasadí o zlepšení podmínek života seniorů.

³ Odhad byl učiněn na základě hodnocení fungování zákona č. 329/2011 Sb. provedeného v roce 2016 na vzorku 204 spisových dokumentací příspěvku na zvláštní pomůcku.

Vybrané statistické údaje:

Příspěvek na zvláštní pomůcku	Rok			
	2016	2017	2018	2019
Celkové počty vyplacených dávek	7 168	6 470	7 162	7 558
Celkové výdaje (v mil. Kč)	839,1	765,4	990,5	939,9

Příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla	Rok			
	2016	2017	2018	2019
Celkové počty vyplacených dávek	3 766	2 343	2 718	2 372
Z toho žadatelé do 18 let věku	653	560	588	527
Celkové výdaje (v mil. Kč)	408,7	353,4	526,0	454,8

Příspěvek na mobilitu	Rok			
	2016	2017	2018	2019
Průměrný měsíční počet příjemců	244 251	251 322	256 822	256 345
Celkové výdaje (v mil. Kč)	1 172,5	1 208,2	1 656,2	1 729,5

1.3 Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

Zákon č. 329/2011 Sb. upravuje poskytování peněžitých dávek osobám se zdravotním postižením určených ke zmírnění sociálních důsledků jejich zdravotního postižení a k podpoře jejich sociálního začleňování (těmito dávkami jsou příspěvek na mobilitu a příspěvek na zvláštní pomůcku) a průkaz osoby se zdravotním postižením. Zákon č. 329/2011 Sb. zasahuje i oblast řízení o tyto dávky a průkaz osoby se zdravotním postižením.

Podmínky nároku na příspěvek na mobilitu upravuje hlava II zákona č. 329/2011 Sb. Nárok na příspěvek na mobilitu má osoba starší 1 roku, která má nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením ZTP nebo ZTP/P, opakovaně se v kalendářním měsíci za úhradu dopravuje nebo je dopravována a nejsou jí poskytovány pobytové sociální služby podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, v domově pro osoby se zdravotním postižením, v domově pro seniory, v domově se zvláštním režimem nebo ve zdravotnickém zařízení ústavní péče. Z důvodů hodných zvláštního zřetele může být příspěvek na mobilitu přiznán i osobě, které jsou poskytovány pobytové sociální služby, pokud splňuje ostatní podmínky. Výše příspěvku na mobilitu činí za kalendářní měsíc 550 Kč (k 1. 1. 2018 byla zvýšena z původních 400 Kč).

Nárok na výplatu příspěvku na mobilitu nenáleží za kalendářní měsíc, jestliže je oprávněné osobě po celý tento kalendářní měsíc poskytována zdravotní péče v průběhu hospitalizace; krajská pobočka zastaví výplatu příspěvku na mobilitu za tento kalendářní měsíc. Podmínka celého kalendářního měsíce není splněna, pokud k hospitalizaci došlo první den v kalendářním měsíci nebo k propuštění z tohoto zařízení došlo poslední den v kalendářním měsíci. Výplata příspěvku na mobilitu se opět obnoví od prvního dne kalendářního měsíce, ve kterém hospitalizace netrvala po celý kalendářní měsíc.

Podmínky nároku na příspěvek na zvláštní pomůcku upravuje hlava III zákona č. 329/2011 Sb. Okruh osob s nárokem na zvláštní příspěvek na zvláštní pomůcku z hlediska tzv. zdravotní podmínky stanoví § 9 odst. 1 až 4 zákona č. 329/2011 Sb. Příloha k zákonu č. 329/2011 Sb. taxativně stanoví zdravotní postižení odůvodňující přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku a zdravotní stavy vylučující jeho přiznání. Za zdravotní postižení odůvodňující přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla nebo speciálního zadržního systému se považují (stav od 1. 3. 2020):

- a) zdravotní postižení uvedená v bodě 1 písm. a), b), d) až i), l) a m),
- b) těžká nebo hluboká mentální retardace a stavy na rozhraní těžké mentální retardace.

Osoby s poruchou autistického spektra nejsou uvedené přímo mezi osobami s nárokem na příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla. Každý rok je příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla poskytnut cca 50 osobám, u kterých je vedle poruchy autistického spektra přítomno rovněž mentální postižení (tzv. stavy na rozhraní). Pokud jde o stanovení výše příspěvku na zvláštní pomůcku, zákon č. 329/2011 Sb. rozlišuje, zda jde o pomůcku v ceně nižší či vyšší 10 000 Kč a speciální úpravu má pro pomůcku motorové vozidlo. Výše příspěvku na zvláštní pomůcku poskytovaného na pořízení motorového vozidla se pohybuje od 100 000 do 200 000 Kč. V důsledku posledních úprav je však prakticky ve všech případech poskytnuta dávka v maximu. Výše příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla činí:

- a) 200 000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných nižší nebo roven 16násobku částky životního minima jednotlivce nebo životního minima společně posuzovaných osob podle zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů⁴ nebo je-li tento příspěvek poskytován nezletilé osobě,
- b) 180 000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných vyšší než 16násobek částky životního minima uvedeného v písmenu a), avšak nižší nebo roven 17násobku této částky,
- c) 160 000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných vyšší než 17násobek částky životního minima uvedeného v písmenu a), avšak nižší nebo roven 18násobku této částky,
- d) 140 000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných vyšší než 18násobek částky životního minima uvedeného v písmenu a), avšak nižší nebo roven 19násobku této částky,
- e) 120 000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných vyšší než 19násobek částky životního minima uvedeného v písmenu a), avšak nižší nebo roven 20násobku této částky,
- f) 100 000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných vyšší než 20násobek částky životního minima uvedeného v písmenu a).

Kromě toho platí, že součet vyplacených příspěvků na zvláštní pomůcku nesmí v 60 kalendářních měsících po sobě jdoucích přesáhnout částku 800 000 Kč nebo 850 000 Kč, jestliže byl v této době poskytnut příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení svislé zdvihací plošiny nebo šikmé zvedací plošiny. Od vyplacených částek se při určování součtu odečítají částky, které osoba v tomto období vrátila nebo jejichž vrácení bylo prominuto.

Zákon č. 329/2011 Sb. stanoví i případy, ve kterých je oprávněná osoba povinna příspěvek nebo jeho poměrnou část vrátit. Podle § 12 zákona č. 329/2011 Sb. je oprávněná osoba povinna tento příspěvek nebo jeho poměrnou část vrátit, jestliže ho např. nepoužila v určité lhůtě na pořízení

⁴ Dále jen zákon o životním a existenčním minimu.

zvláštní pomůcky, a to v plné výši. Vedle toho stanoví zákon č. 329/2011 Sb. i situace, kdy povinnost vrácení nevzniká, a zakládá kompetenci krajské pobočky z důvodů hodných zvláštního zřetele rozhodnout o prominutí povinnosti vrátit příspěvek na zvláštní pomůcku nebo jeho poměrnou část.

1.4 Identifikace dotčených subjektů

- MPSV ČR (tvorba regulace, odvolací orgán)
- Úřad práce ČR (rozhoduje o dávkách a průkazu osoby se zdravotním postižením, vyplácí dávky, vydává průkaz osoby se zdravotním postižením)
- Osoby se zdravotním postižením (zejména osoby s poruchou autistického spektra, osoby s demencí) a jejich rodiny
- Lékařská posudková služba OSSZ (posuzování zdravotního stavu)

1.5 Popis cílového stavu

Předkládaný návrh sleduje tři konkrétní cíle.

1. Umožnit nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla osobám se závažným funkčním dopadem poruch autistického spektra, aniž je u nich přítomno mentální postižení určité hloubky; tento cíl mimo jiné naplňuje vládní závazek (Podnět).
2. Umožnit přístup k příspěvku na zvláštní pomůcku osobám bez ohledu na to, v jaké době vzniklo mentální postižení, tj. nejen osobám s mentální retardací, ale i demencí.
3. Zefektivnit řízení v oblasti příspěvku na mobilitu a příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla.

Ad 1) Umožnit nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla osobám se závažným funkčním dopadem poruch autistického spektra, aniž je u nich přítomno mentální postižení určité hloubky

Podnět obsahuje opatření 6.4 „Nepodmiňovat nárok na přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku poskytovaného na pořízení motorového vozidla existencí a škálou mentálního postižení“. Jak již bylo uvedeno, osoby s pervazivními vývojovými poruchami představují poměrně nehomogenní skupinu poruch, z hlediska klinických projevů s velkou variabilitou příznaků intraindividuálně i interindividuálně (v oblasti chování, komunikace a sociální integrace) a velkou variabilitou závažnosti stavů a jejich dopadu na kvalitu života. Podle Psychiatrické společnosti České lékařské společnosti J. E. Purkyně se prevalence pervazivních vývojových poruch v ČR pohybuje kolem cca 1,5 % a cca 50 % případů je provázeno současně mentálním postižením různého stupně (subnorma, lehká, středně těžká, těžká, hluboká mentální retardace). Některé osoby s pervazivní duševní poruchou, která není provázena mentální retardací, nemohou z důvodu těžké poruchy chování s projevy agrese využívat prostředky hromadné dopravy, zejména pak k dojíždění za vzděláváním a ke styku s okolím a potřebují proto individuální přepravu motorovým vozidlem. Rozšíření zdravotních postižení odůvodňujících přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla o ty nejtěžší poruchy chování reaguje na potřeby osob s uvedeným stavem a na Podnět. Poskytovat příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla všem osobám s poruchou autistického spektra by bylo věcně nedůvodné a fiskálně neodpovědné/nemožné. Předložená úprava staví na těžkém funkčním postižení, závažných projevech autoagrese nebo heteroagrese přetrvávající i přes zavedenou léčbu. Uvedené projevy, které jsou stěžejní pro neschopnost přepravy prostředky

hromadné dopravy, musí přetrvávat i přes zavedenou léčbu. Pojem zavedená léčba vyjadřuje ucelenost a vícerozměrnost péče o osoby s uvedenými stavy ke zkvalitnění jejich života a zmírnění těžké až krizové symptomatologie. Kritérium je vysoce individualizované, zacílené na nejtěžší stavy; splňuje kritéria odbornosti, objektivity a prokazatelnosti stavu i jeho dlouhodobosti či trvalosti, neboť příspěvek na pořízení motorového vozidla je dávkou sloužící k dlouhodobému zmírnění sociálních důsledků zdravotního postižení.

Ad 2) Umožnit přístup k příspěvku na zvláštní pomůcku osobám bez ohledu na to, v jaké době vzniklo mentální postižení, tj. nejen osobám s mentální retardací, ale i demencí

Navrhuje se, aby měly přístup k příspěvku na zvláštní pomůcku nejen osoby s retardací, ale i demencí, tj. vážným duševním postižením vzniklým v průběhu života (po druhém roce věku), které je provázeno úbytkem kognitivních funkcí, změnami osobnosti, poruchami orientace, inkontinencí, těžkými poruchami chůze a mobility a další symptomatologií, přičemž existuje významná individuální variabilita symptomatologie. Demence představuje vážný zdravotní a sociální problém. Systém veřejného zdravotního pojištění, kromě poskytování zdravotních služeb, umožňuje osobě, u které je demence provázena neschopností mobility, zapůjčit nebo poskytnout zdravotnický prostředek – vozík. Se zmírněním dopadů demence v oblasti mobility by bylo možné napomoci příspěvkem na zvláštní pomůcku.

Navrhované propojení objektivního zjištění odborného lékaře/poskytovatele zdravotních služeb o tíži demence se zdravotnickým prostředkem učeným ke kompenzaci těžké poruchy pohyblivosti až imobility zajišťuje individuálnost a cílenost nároku na příspěvek na zvláštní pomůcku, usnadňuje a zpřehledňuje dokazování nároku („zdravotní podmínky“ nároku) a minimalizuje prostor pro nedůvodné poskytování pomoci. Součástí druhé části kritéria je vymezení těžké demence, která je provázena imobilitou prokázanou odborným lékařským vyšetřením. Tímto řešením se postihnou potřeby osob s identickým stavem, které mají vozík z jiných zdrojů nebo jim nedisponují, protože jsou odkázáni na lůžko. Demenci s jejími důsledky na mobilitu lze prokázat psychiatrickým, neurologickým nebo geriatrickým lékařským vyšetřením. Žadatel o příspěvek na zvláštní pomůcku může předložit smlouvu (kopii smlouvy) o zápůjčce vozíku nebo předávací protokol při předání vozíku (zdravotnického prostředku) do osobního vlastnictví.

Ad 3) Zefektivnit řízení v oblasti příspěvku na mobilitu a příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla.

U příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla se navrhuje úprava, která odstraní neefektivní postup v případě, že cena vozidla je známa již před rozhodnutím o nároku, upravuje se ohlašovací povinnost v souvislosti s povinností vrátit příspěvek na zvláštní pomůcku nebo jeho poměrnou část. U příspěvku na mobilitu se navrhuje zjednodušení řízení v oblasti zastavení a obnovení výplaty. Zasahuje se i oblast zastupování.

1.6 Zhodnocení rizika

Hlavním rizikem je nepřijetí právní úpravy, čímž by nebylo reagováno na vládní závazek (Podnět). Rizikovým může být průběh legislativního procesu. Poslanecké pozměňovací návrhy mohou měnit některé dosavadní principy zákona č. 329/2011 Sb. a generovat výrazné fiskální dopady. Jiná rizika a rizika z pohledu osob se zdravotním postižením a jejich rodin nebyla

zjištěna. Právní úprava rozšiřuje okruh nároků, je ve prospěch osob se zdravotním postižením a jejich rodin, z jejich pohledu je tedy naopak nepřijetí úpravy možné považovat za „riziko“.

2 Návrh variant řešení

MPSV si je vědomo možných dalších, spíše však teoretických, variant řešení. V ZZRIA se vedle varianty nulové zachovávající současný stav soustředí na varianty reálné. Např. varianta, dle které by byl příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla poskytován všem osobám s poruchou autistického spektra (bez ohledu na závažnost dopadů poruch na mobilitu daných osob) byla ihned označena jako nereálná (věcně, fiskálně apod.). Detailně se jí proto MPSV nezabývalo, což platí i pro kombinace vymezení zdravotní podmínky nároku na příspěvek na zvláštní pomůcku. Kritéria byla vytvořena v součinnosti se zástupci odborné lékařské společnosti, aby cílila na účel dávky a potřeby osob se zdravotním postižením. Popsány jsou proto jen varianty reálné, optimální a naplňující stanovené cíle.

MPSV se ani nezabývalo variantami mimo dávkovou oblast (např. dopravními službami na bázi senior taxi). Takové varianty by nebyly kompatibilní s vládním závazkem (Podnět).

Varianta 0 – současný stav

Varianta 0 zachovává současný stav. Není reálnou alternativou k navrhované právní úpravě.

Varianta 1 – navrhovaný stav

Varianta 1 umožňuje osobám se zdravotním postižením získat příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla v případech, kdy půjde o autistickou poruchu s těžkým funkčním postižením (bez přítomnosti mentální retardace) provázenou opakovanými a závažnými projevy agrese nereagujícími na zavedenou léčbu. Generuje také přístup k příspěvku na zvláštní pomůcku osobám z důvodu těžkého postižení kognitivních/rozumových funkcí (demence a mentální retardace) provázených těžkými poruchami mobility bez ohledu na dobu vzniku dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Dále obsahuje opatření směřující k zefektivnění řízení.

Varianta 2 – reakce na vládní závazek

Varianta 2 realizuje pouze jeden cíl návrhu, vede k naplnění Podnětu, a tedy umožňuje osobám s poruchou autistického spektra získat příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla, i když nemají současně mentální retardaci.

3 Vyhodnocení nákladů a přínosů

3.1 Identifikace nákladů a přínosů

Náklady

Varianta 0

- Nulová varianta nepovede k naplnění cílů novely.

- Osoby s poruchou autistického spektra, u nichž není přítomno mentální postižení, i nadále nebudou mít nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla.
- MPSV i nadále nebude plnit vládní závazek (Podnět) a z jeho neplnění se bude zodpovídat.
- I nadále bude existovat disproporce v nároku na příspěvek na zvláštní pomůcku mezi osobami s mentální retardací a demencí.
- Krajské pobočky budou muset i nadále postupovat neefektivně v případech, kde je cena pořízeného vozidla již známá, vést řízení o zastavení výplaty příspěvku na mobilitu v době hospitalizace jeho příjemce.

Varianta 1

- Navrhované změny naplňují cíle, generují však náklady státního rozpočtu. K těmto nákladům se vláda částečně zavázala – viz Podnět.
- Vzhledem k tomu, že varianta 1 předpokládá vyšší počet příjemců příspěvku na zvláštní pomůcku, znamená i administrativní zatížení krajských poboček a lékařské posudkové služby OSSZ.

Fiskální dopady:

Podle názoru konzultovaných odborníků může podmínky nároku na příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla „nově“ splnit každoročně cca 500 osob s dg. F 84. Reálnost odhadu potvrzují i resortní údaje o počtu každoročně přiznaných nároků na průkaz osoby se zdravotním postižením ZTP/P pro osoby dg. F 84 (cca 650 případů, přičemž pro nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením ZTP/P nevyžaduje „projevy agrese“). V prvním roce účinnosti nové právní úpravy nároku osob s dg. F 84 na příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla lze očekávat poněkud větší zájem žadatelů, maximálně cca do 1 000 osob. Předpokládaný počet žádostí se opírá o kvalifikovaný odhad, provedený na základě konzultace se zástupci odborné lékařské veřejnosti – České gerontologické a geriatrické společnosti a Psychiatrické společnosti ČLS J. E. Purkyně a České alzheimerovské společnosti a z výsledku studie Alzheimer Europe. Dopad úpravy lze stanovit na cca 100 až 200 mil. Kč ročně s tím, že v prvním roce účinnosti lze očekávat spíše horní hranici odhadu.

Druhé významnější fiskální dopady s sebou nese rozšíření nároku na příspěvek na zvláštní pomůcku o osoby s demencí. Lze usuzovat, že cca 15 000 (statistická zjišťování neumožňují sledovat výskyt demence podle její tíže ani podle průvodních jevů a komplikací jako je imobilita) osob s demencí se nachází ve stadiu těžké demence. U cca 1 500 osob připadá v úvahu, že kromě těžké demence mají těžkou poruchu mobility až imobilitu, pro první období se očekává přiznání cca 350 dávek. Tento údaj je získán na základě kvalifikovaného odhadu, provedeného na základě konzultace se zástupci odborné lékařské veřejnosti – České gerontologické a geriatrické společnosti a Psychiatrické společnosti ČLS J. E. Purkyně a České alzheimerovské společnosti, z výsledku studie Alzheimer Europe a z resortních údajů o počtu přiznaných nároků. Fiskální dopady lze prozatím odhadovat na cca 44 mil. Kč (při využití průměrné výše příspěvku na zvláštní pomůcku v roce 2019). Lze očekávat růst v následujících letech až na cca 200 mil. Kč (2025), a to v souladu s demografickými trendy. Dále lze předpokládat náklady na úpravu aplikačního programu cca 200 000 Kč. Současně lze předpokládat mírnou úsporu administrativních nákladů díky úpravám zefektivňujícím řízení.

Varianta 2

- Dojde k naplnění jen jednoho cíle.

- Návrh generuje náklady státního rozpočtu. Dopad úpravy lze stanovit na cca 100 až 200 mil. Kč ročně s tím, že v prvním roce účinnosti lze očekávat spíše horní hranici odhadu. I tato varianta nese náklady spojené s úpravou aplikačního programu.
- Očekává se vyšší počet příjemců příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla, a tedy i administrativní zatížení krajských poboček a lékařské posudkové služby OSSZ.
- Z hlediska MPSV je nákladem/nevýhodou, že nebude reagováno na kritiku a požadavek veřejné ochránkyně práv; nerovný přístup k osobám s mentální retardací a osobám s demencí přetrvává.
- I nadále bude existovat disproporce v nároku na příspěvek na zvláštní pomůcku mezi osobami s mentální retardací a demencí.
- Krajské pobočky budou muset i nadále postupovat neefektivně v případech, kde je cena pořízeného vozidla již známá, vést řízení o zastavení výplaty příspěvku na mobilitu v době hospitalizace jeho příjemce.

3.2 Přínosy

Varianta 0

- Zdánlivým přínosem varianty 0 je, že nedojde ke změně právní úpravy. Nebude muset být měněn aplikační program. Tato varianta však není reálnou alternativou.
- Přínosem je rozpočtová neutralita, vývoj nákladů bude přirozený, dán vývojem zdravotního stavu populace.
- Nedojde k razantnímu zvýšení počtu přiznaných příspěvků na zvláštní pomůcku, nemusí dojít ani k masivnímu nárůstu počtu žádostí a vedených správních řízení.

Varianta 1

- Přínosem je, že osobám s významným dopadem poruch autistického spektra, pro které v zásadě nemohou užívat prostředky hromadné dopravy, bude moci být poskytnut příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla.
- Z hlediska MPSV je přínosem, že naplní vládní závazek (Podnět).
- Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015 až 2020 ukládá MPSV průběžně „dohlížet v rámci své působnosti na zajištění dostupnosti zvláštních pomůcek pro osoby se zdravotním postižením“ (Opatření 7.3). Většinu navrhovaných opatření lze dát do souvislosti s daným úkolem.
- Přijetí navrhovaných opatření (rozšíření zdravotních stavů zakládajících nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku) může mírně snížit zatížení MPSV v roli odvolacího orgánu. Může dojít k mírnému poklesu počtu odvolání. Jde spíše o hypotetický přínos, neboť skupina osob, která cítí svůj nárok jako „oprávněný“ a bude o něj usilovat v rámci odvolacího řízení, může být de facto stejná při jakékoli právní úpravě.
- Varianta 1 je přínosná pro osoby s demencí, kterým umožní přístup k příspěvku na zvláštní pomůcku. To je přínosné i pro MPSV, neboť bude reagovat na kritiku veřejné ochránkyně práv.

Varianta 2

- Přínosem je, že osobám s významným dopadem poruch autistického spektra, pro které v zásadě nemohou užívat prostředky hromadné dopravy, bude moci být poskytnut příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla.
- Z hlediska MPSV je přínosem, že naplní vládní závazek (Podnět).

3.3 Vyhodnocení nákladů a přínosů variant

Pokud by byly vyhodnoceny varianty z hlediska nákladů na státní rozpočet, pak nejméně fiskálně náročná je varianta nulová, nejnáročnější je varianta 1, která však jako jediná naplňuje cíle. Následující tabulka shrnuje fiskální dopady jednotlivých variant.

Varianta	Dopady na státní rozpočet v mil. Kč
0	0
1	244 ⁵
2	100 až 200 ⁶

Varianta 0 nevede k stanoveným cílům. Nevykazuje de facto přínos pro žádný z identifikovaných subjektů.

Varianta 1 naplňuje všechny stanovené cíle. Je přínosná pro většinu identifikovaných subjektů (tj. pro osoby s poruchou autistického spektra, osoby s demencí, krajské pobočky i MPSV), je však fiskálně nejnáročnější.

Varianta 2 naplňuje jen jeden ze stanovených cílů. Reaguje pouze na Podnět, na další úpravy rezignuje, lze ji označit za přínosnou pro osoby s poruchou autistického spektra. Omezeně je přínosná pro MPSV.

4 Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení

Navrhovány jsou varianty 0, 1 a 2. Vzhledem k tomu, že nulová varianta zachovává současné nastavení a nenaplňuje cíle (nereaguje na identifikované problémy), zařazuje ji předkladatel na poslední, třetí, místo.

I vzhledem k tomu, že návrh vychází z vládního závazku (naplňuje ho), nelze výběr nejvhodnějšího řešení podřídít hledisku fiskální náročnosti. Při vyhodnocování nákladů a přínosů je proto hlavní důraz kladen na naplnění stanovených cílů a přínosy pro většinu identifikovaných subjektů, přitom je třeba zdůraznit, že rozšíření zdravotních stavů bylo navrženo s maximální rozpočtovou odpovědností.

Z porovnání variant 1 a 2 vychází varianta 2 jako méně výhodná, protože nenaplňuje všechny cíle a je přínosná pro menší počet identifikovaných subjektů. Z tohoto důvodu ji předkladatel řadí na druhé místo. Preferovaná varianta je tedy varianta 1, která směřuje k naplnění cílů a přináší přínos většině identifikovaných subjektů.

5 Implementace doporučené varianty a vynucování

Za provádění navrhované úpravy bude odpovědné MPSV, respektive Úřad práce ČR a OSSZ v oblasti posuzování zdravotního stavu. Za účelem implementace bude přijata změna zákona č. 329/2011 Sb. Úřad práce ČR bude i nadále postupovat v rámci obecných zásad správního řízení a podle speciálních ustanovení obsažených ve zvláštních právních předpisech. Stejně tak

⁵ + cca 200 000 Kč na úpravu aplikačního programu; ovšem s potenciálem současné úspory administrativních nákladů díky zjednodušení a zefektivnění řízení

⁶ + cca 200 000 Kč na úpravu aplikačního programu

bude postupovat OSSZ. Vynucování nově stanovených pravidel bude probíhat prostřednictvím kontrol prováděných ze strany MPSV a dalších kontrolních subjektů, jako je např. Národní kontrolní úřad či ČSSZ, obdobně jako je tomu dosud.

6 Přezkum účinnosti regulace

Dopad nové právní úpravy bude průběžně vyhodnocován. Přezkum účinnosti bude realizován formou hodnocení ex post. Bude monitorován počet osob s poruchou autistického spektra, kterým bude poskytnut příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla. Stejně tak bude monitorován počet osob s demencí, kterým bude poskytnut příspěvek na zvláštní pomůcku. Bude sledováno, zda byl vhodně (z hlediska věcného i formulačního hlediska) vymezen zdravotní stav zakládající nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku. Z hlediska dávkových systémů je zpravidla možné a účelné hodnotit dopady až cca 1,5 roku od účinnosti změn. Přezkum bude proveden po dvou letech od účinnosti změn.

Indikátory pro hodnocení cílového stavu

U cílového stavu 1 a 2, kterým je umožnění nároku na příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla osobám se závažným funkčním dopadem poruch autistického spektra, aniž je u nich přítomno mentální postižení určité hloubky a umožnění přístupu k příspěvku na zvláštní pomůcku osobám bez ohledu na to, v jaké době vzniklo mentální postižení, tj. nejen osobám s mentální retardací, ale i demencí, lze jako indikátor pro hodnocení označit počet těchto osob, kterým bude poskytnut příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla.

V případě cílového stavu zefektivnění řízení v oblasti příspěvku na mobilitu a příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla může být indikátorem zkrácení doby řízení.

Zavedené mechanismy se dají v případě potřeby při zjištění nedostatků korigovat prostřednictvím změny právního předpisu, či v rámci metodického výkladu detailů technického charakteru.

7 Konzultace a zdroje dat

Teze právní úpravy a její návrh byl konzultován napříč sekcemi MPSV a s generálním ředitelstvím Úřadu práce ČR. Ke konzultacím (sui generis) je třeba připočítat i proces vnitřního a vnějšího připomínkového řízení.

Náměty z praxe (od jednotlivých krajských poboček) předalo MPSV písemně generální ředitelství Úřadu práce ČR, který je rovněž připomínkovým místem vnitřního připomínkového řízení. Některé návrhy, zejména z oblasti řízení, byly zapracovány. Jiné zůstaly nevyužity, protože by nenalezly společenskou a politickou podporu (např. zrušení příspěvku na mobilitu, zrušení průkazu osoby se zdravotním postižením TP, vyloučení z nároku na příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla osoby v hmotné nouzi). S jinými návrhy by se bylo možné za určitých podmínek ztotožnit, v současné době však nejsou dostatečné věcné podklady pro návrh změn, návrhy by nesly přínos jen některým skupinám s nárokem na příspěvek na zvláštní pomůcku, nesly rizika apod. (např. stanovení výše příspěvku „pevnou částkou“ pro každou jednotlivou položku vyhlášky č. 388/2011 Sb.). Návrhy/náměty s sebou nesou i potenciál výrazných fiskálních dopadů. To platí i pro návrhy a požadavky Národní rady

osob se zdravotním postižením, která dlouhodobě usiluje o výrazné rozšíření pomoci s úpravou bytu.

Konzultace probíhaly rovněž v rámci Dnů mobility s členy Cechu mobility či ostatními vystavovateli/dodavateli pomůcek. Okrajově byla problematika přispívání na pořízení „pomůcek“ konzultována také v rámci Česko-bavorské pracovní skupiny (třídní expertní konzultace v oblasti péče, únor 2019). V roce 2019 došlo rovněž k výměně názorů a zkušeností se slovenskou stranou v oblasti dávek pro osoby se zdravotním postižením. K výměně informací a konzultacím na pracovní úrovni byly využity i odborné pracovní skupiny Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením (Odborná skupina pro koncepční řešení problematiky života osob s PAS i Odborná skupina pro přístupnost veřejné správy a veřejných služeb), jejichž jednání se zástupci MPSV účastní jako členové či přizvaní hosté.

Návrh na stanovení pevné výše příspěvku nebo maximální výše příspěvku ve vztahu ke každé položce-pomůcce byl konzultován také na půdě SONS. Ač si toto odborně nesmírně náročné řešení lze teoreticky představit, znamenalo by „rozdrobení“ přílohy č. 1 k vyhlášce č. 388/2011 Sb. (seznam druhů a typů zvláštních pomůcek určených osobám se zdravotním postižením, na jejichž pořízení se poskytuje příspěvek na zvláštní pomůcku) do velkého počtu položek. Toto řešení nese řadu dosud ne zcela identifikovaných problémů, vysoké riziko „cenotvornosti“, „přeplácení“ nebo naopak nedostatečné výše pomoci. Pro nejbližší období byla vyhodnocena taková změna jako nevhodná a nerealizovatelná.

Požadavek na zcela jiný způsob stanovení výše příspěvku na zvláštní pomůcku zazněl i ze strany Asociace organizací neslyšících, nedoslýchavých a jejich přátel, z. s., a to v rámci připomínkového řízení k návrhu změny vyhlášky č. 388/2011 Sb. (únor 2020). Ze zaslaných připomínek lze usuzovat, že výše příspěvku by měla být stanovena pevnou částkou vztahující se k jednotlivé položce přílohy č. 1 k vyhlášce č. 388/2011 Sb. U pomůcek určených osobám se sluchovým postižením by pravděpodobně změnu přístupu ke stanovení výše příspěvku na zvláštní pomůcku šlo realizovat snadněji než u pomůcek určených jiným skupinám osob. V případě jiných skupin osob a jiných položek-pomůcek je takové řešení na hranici proveditelnosti (viz předchozí odstavec).

Realizaci některých návrhů, jako jsou požadavky na přenesení kompetencí k posuzování zdravotního stavu na jiné subjekty, např. poskytovatele zdravotních služeb, ergoterapeuty, brání jejich plné vytížení v systému zdravotních služeb, nedostatek odborníků na trhu práce v případě ergoterapeutů, střet zájmů – pacient x klient sociálního zabezpečení i jejich postoje k takovému kroku.

Změnu podmínek nároku na příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla připravilo MPSV v úzké součinnosti s vedením České lékařské společnosti J. E. Purkyně – Psychiatrické společnosti (předseda prof. MUDr. P. Mohr), sekcí dětské a dorostové psychiatrie (předseda prof. MUDr. I. Paclt) a vedením dětské psychiatrické kliniky FN Motol (prof. MUDr. M. Hrdlička). Byl přijat konsenzuální návrh, který staví na těžkém funkčním postižení, závažných projevech autoagrese nebo heteroagrese i přes zavedenou léčbu.

Posudkově medicínské kritérium pro účely příspěvku na zvláštní pomůcku u osoby s demencí bylo zpracováno po konzultacích se zástupci odborné lékařské veřejnosti – České gerontologické a geriatrické a Psychiatrické společnosti ČLS J. E. Purkyně a České

alzheimerovské společnosti; konzultována byla i zdravotní pojišťovna v oblasti poskytování zdravotnického prostředku – mechanického nebo elektrického vozíku.

Na půdě Odborné skupiny pro přístupnost veřejné správy a veřejných služeb Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením bylo v roce 2019 a počátkem roku 2020 diskutováno o problematice návaznosti platnosti průkazů osoby se zdravotním postižením, přičemž se vždy musí rozlišovat, zda jde o platnost „nároku na průkaz“ nebo pouze končí platnost průkazu coby veřejné listiny. Některé otázky směřující k bezprostřední návaznosti nároku a držitelství průkazu osoby se zdravotním postižením byly v roce 2019 vyřešeny úpravou metodických postupů. Přesto se ukazovalo, že by bylo vhodné výslovně upravit možnost podání žádosti o přiznání nároku na průkaz osoby se zdravotním postižením v určitém čase (100 dní) před koncem nároku na dosavadní průkaz osoby se zdravotním postižením. Toto řešení bylo odmítnuto v připomínkovém řízení ze strany Veřejného ochránce práv a bylo vypuštěno.

Jako zdroj dat byly využity informace z Jednotného informačního systému MPSV a zkušenosti z operativní činnosti MPSV (dopisy osob či institucí, dotazy apod.).

8 Kontakt na zpracovatele RIA

Mgr. Dana Hacaperková
MPSV, Odbor nepojistných sociálních a rodinných dávek
Tel.: 221923286, email: dana.hacaperkova@mpsv.cz

MUDr. Julie Wernerová
MPSV, Odbor odvolání a správních činností nepojistných dávek a LPS
Tel: +420950192699 , email: julie.wernerova@mpsv.cz

Platné znění částí zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, ve znění pozdějších předpisů, s vyznačením navrhovaných změn

* * *

§ 10

Stanovení výše příspěvku na zvláštní pomůcku

(1) Na pořízení zvláštní pomůcky, jejíž cena je nižší než 10 000 Kč, se příspěvek na zvláštní pomůcku poskytne v případě, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných nižší než osminásobek životního minima jednotlivce nebo životního minima společně posuzovaných osob podle zákona o životním a existenčním minimu⁹⁾. Z důvodů hodných zvláštního zřetele, zejména žádá-li osoba opakovaně o příspěvek na různé zvláštní pomůcky, jejichž cena je nižší než 10 000 Kč, lze tento příspěvek poskytnout, i když příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných přesahuje částku životního minima podle věty první.

(2) Výše příspěvku na zvláštní pomůcku podle odstavce 1 se stanoví tak, aby spoluúčast osoby činila ~~10 % z předpokládané nebo již zaplacené ceny zvláštní pomůcky,~~ **nejméně však 1 000 Kč.**

(3) Výše příspěvku na pořízení zvláštní pomůcky, jejíž cena je vyšší než 10 000 Kč, se stanoví tak, aby spoluúčast osoby činila 10 % z předpokládané nebo již zaplacené ceny zvláštní pomůcky. Maximální výše příspěvku na zvláštní pomůcku činí 350 000 Kč, s výjimkou příspěvku na zvláštní pomůcku poskytovaného na pořízení svislé zdvihací plošiny nebo šikmé zvedací plošiny, jehož maximální výše činí 400 000 Kč.

(4) Jestliže osoba nemá dostatek finančních prostředků ke spoluúčasti podle odstavce 3, krajská pobočka Úřadu práce s přihlédnutím k míře využívání zvláštní pomůcky, k příjmu osoby a příjmu osob s ní společně posuzovaných podle zákona o životním a existenčním minimu⁹⁾ určí nižší výši spoluúčasti, minimálně však 1 000 Kč.

(5) Výše příspěvku na zvláštní pomůcku poskytovaného na pořízení motorového vozidla, **není-li dále stanoveno jinak,** činí:

- a) 200 000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných nižší nebo roven šestnáctinásobku částky životního minima jednotlivce nebo životního minima společně posuzovaných osob podle zákona o životním a existenčním minimu⁹⁾ nebo je-li tento příspěvek poskytován nezletilé osobě,
- b) 180 000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných vyšší než šestnáctinásobek částky životního minima uvedeného v písmenu a), avšak nižší nebo roven sedmnáctinásobku této částky,
- c) 160 000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných vyšší než sedmnáctinásobek částky životního minima uvedeného v písmenu a), avšak nižší nebo roven osmnáctinásobku této částky,
- d) 140 000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných vyšší než osmnáctinásobek částky životního minima uvedeného v písmenu a), avšak nižší nebo roven devatenáctinásobku této částky,
- e) 120 000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných vyšší než

devatenásobek částky životního minima uvedeného v písmenu a), avšak nižší nebo roven dvacetinásobku této částky,

- f) 100 000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných vyšší než dvacetinásobek částky životního minima uvedeného v písmenu a).

(6) Bylo-li motorové vozidlo zakoupeno před podáním žádosti o příspěvek na zvláštní pomůcku a cena, za kterou bylo zakoupeno, byla nižší, než by byla výše příspěvku na zvláštní pomůcku určená podle odstavce 5, stanoví krajská pobočka Úřadu práce výši příspěvku na zvláštní pomůcku poskytovaného na pořízení motorového vozidla ve výši ceny, za kterou bylo motorové vozidlo zakoupeno.

(67) Součet vyplacených příspěvků na zvláštní pomůcku nesmí v 60 kalendářních měsících po sobě jdoucích přesáhnout částku 800 000 Kč nebo 850 000 Kč, jestliže byl v této době poskytnut příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení svislé zdvihací plošiny nebo šikmé zvedací plošiny. Od vyplacených částek se při určování součtu odečítají částky, které osoba v tomto období vrátila nebo jejichž vrácení bylo prominuto.

* * *

§ 22

Zahájení řízení

(1) Řízení o přiznání dávky se zahajuje na základě písemné žádosti podané na tiskopisu předepsaném ministerstvem.

(2) Řízení o odnětí příspěvku na mobilitu nebo o zastavení výplaty příspěvku na mobilitu se zahajuje z moci úřední.

(3) Krajská pobočka Úřadu práce ustanoví pro řízení o dávce opatrovníka též osobě, která není schopna vzhledem ke svému zdravotnímu stavu jednat samostatně a nemá zástupce; o ustanovení opatrovníka rozhoduje krajská pobočka Úřadu práce na základě lékařského posudku ošetřujícího lékaře.

(4) Je-li nezletilá osoba svěřena na základě rozhodnutí příslušného orgánu do péče jiné fyzické osoby, zastupuje ji v řízení o dávce tato fyzická osoba. Je-li nezletilá osoba svěřena na základě rozhodnutí příslušného orgánu do osobní péče pěstouna, zastupuje ji v řízení o dávce pěstoun.

(5) Zletilou osobu může v řízení o nároku podle tohoto zákona zastupovat člen domácnosti, který je k tomu oprávněn podle občanského zákoníku.

* * *

§ 24a

Rozhodnutí o zastavení nebo obnovení výplaty příspěvku na mobilitu

(1) O rozhodnutí o zastavení nebo obnovení výplaty příspěvku na mobilitu podle § 15 odst. 4 se učiní pouze záznam do spisu a oprávněná osoba se o něm písemně vyrozumí. Rozhodnutí je prvním úkonem v řízení a nabývá vykonatelnosti provedením záznamu do spisu.

(2) Rozhodnutí uvedené v odstavci 1 bude vyhotoveno písemně a oznámeno oprávněné osobě, jestliže o to požádá ve lhůtě 15 dnů ode dne, kdy jí bylo doručeno písemné vyrozumění podle odstavce 1. Nepožádá-li oprávněná osoba o vyhotovení písemného rozhodnutí podle věty první, nabývá rozhodnutí právní moci marným uplynutím této lhůty.

* * *

Díl 4

Povinnosti oprávněné osoby a jiného příjemce dávky

§ 27

(1) Oprávněná osoba nebo jiný příjemce příspěvku na mobilitu, popřípadě zvláštní příjemce je povinen

- a) písemně ohlásit příslušné krajské pobočce Úřadu práce do 8 dnů změny ve skutečnostech rozhodných pro nárok na příspěvek na mobilitu a jeho výplatu,
- b) na výzvu příslušné krajské pobočky Úřadu práce prokázat skutečnosti rozhodné pro nárok na příspěvek a jeho výplatu, a to ve lhůtě do 8 dnů ode dne doručení výzvy, není-li v této výzvě určena delší lhůta.

~~———— (2) Oprávněná osoba nebo jiný příjemce příspěvku na zvláštní pomůcku, popřípadě zvláštní příjemce je povinen písemně ohlásit krajské pobočce Úřadu práce do 8 dnů skutečnosti rozhodné pro stanovení povinnosti vrátit příspěvek na zvláštní pomůcku podle § 12.~~

(2) Oprávněná osoba nebo jiný příjemce příspěvku na zvláštní pomůcku, popřípadě zvláštní příjemce je povinen

- a) **písemně ohlásit krajské pobočce Úřadu práce skutečnosti rozhodné pro stanovení povinnosti vrátit příspěvek na zvláštní pomůcku nebo jeho poměrnou část podle § 12, a to ve lhůtě 8 dnů ode dne vzniku této skutečnosti,**
- b) **na výzvu krajské pobočky Úřadu práce prokázat skutečnosti rozhodné pro posouzení vzniku povinnosti vrátit příspěvek na zvláštní pomůcku nebo jeho poměrnou část podle § 12, a to ve lhůtě do 8 dnů ode dne doručení výzvy, není-li v této výzvě určena delší lhůta. Nebudou-li na základě výzvy tyto skutečnosti prokázány, vzniká povinnost příspěvek na zvláštní pomůcku vrátit; ustanovení § 12 odst. 2 až 4 tím nejsou dotčena.**

(3) Výplata příspěvku na mobilitu se zastaví od kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, ve kterém marně uplynula lhůta stanovená ke splnění povinnosti. Výplata příspěvku na mobilitu se obnoví od kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, ve kterém byla povinnost splněna.

Příloha

Zdravotní postižení odůvodňující přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku a zdravotní stavy vylučující jeho přiznání

I. Zdravotní postižení odůvodňující přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku

1. Těžká vada nosného nebo pohybového ústrojí, za kterou se považuje:

- a) anatomická ztráta obou dolních končetin v bércích a výše,
- b) funkční ztráta obou dolních končetin na podkladě úplné obrny (plegie) nebo těžkého ochrnutí,
- c) anatomická ztráta podstatných částí jedné horní a jedné dolní končetiny v předloktí a výše a v bérci a výše,

- d) funkční ztráta jedné horní a jedné dolní končetiny na podkladě úplné obrny (plegie) nebo těžkého ochrnutí,
- e) ankylóza obou kyčelních kloubů nebo obou kolenních kloubů nebo podstatné omezení hybnosti obou kyčelních nebo kolenních kloubů pro těžké kontraktury v okolí,
- f) ztuhnutí všech úseků páteře s těžkým omezením pohyblivosti alespoň dvou nosných kloubů dolních končetin,
- g) těžké funkční poruchy pohyblivosti na základě postižení tří a více funkčních celků pohybového ústrojí s případnou odkázaností na vozík pro invalidy; funkčním celkem se přitom rozumí trup, pánev, končetina,
- h) disproporční poruchy růstu provázené deformitami končetin a hrudníku, pokud tělesná výška postiženého po ukončení růstu nepřesahuje 120 cm,
- i) anatomická ztráta dolní končetiny ve stehně bez možnosti oprotézování nebo exartikulace v kyčelním kloubu,
- j) anatomická nebo funkční ztráta končetiny,
- k) anatomická nebo funkční ztráta obou horních končetin,
- l) anatomická ztráta dolní končetiny ve stehně s možností oprotézování,
- m) anatomické ztráty horních končetin na úrovni obou zápěstí a výše nebo vrozené či získané vady obou horních končetin s úplnou ztrátou základní funkce obou rukou (úchopu a přidržování) závažně narušující posturální funkce těla,
- n) těžká demence s neschopností chůze a odkázaností na mechanický vozík, pokud byl vozík osobě předepsán příslušným lékařem a schválen revizním lékařem zdravotní pojišťovny, nebo těžká demence provázená těžkým syndromem geriatrické křehkosti a imobility prokázané geriatrickým vyšetřením.**

2. Těžké zrakové postižení, za které se považuje:

- a) úplná nevidomost obou očí, ztráta zraku zahrnující stavy od naprosté ztráty světlocitu až po zachování světlocitu s chybou světelnou projekcí,
- b) praktická nevidomost obou očí, zraková ostrost s optimální korekcí v intervalu 1/60 (0,02) - světlocit s jistou projekcí nebo omezení zorného pole do 5 - 10 stupňů od bodu fixace, bez omezení zrakové ostrosti,
- c) těžká slabozrakost obou očí, zraková ostrost s optimální korekcí v intervalu 3/60 (0,05) - lepší než 1/60 (0,02),
- d) ztráta jednoho oka nebo ztráta visu jednoho oka se závažnější poruchou zrakových funkcí na druhém oku, visus vidoucího oka roven nebo horší než 6/60 (0,10) nebo koncentrické zúžení zorného pole do 45 stupňů od bodu fixace.

3. Těžké sluchové postižení, za které se považuje:

- a) oboustranná úplná hluchota, neschopnost slyšet zvuky a rozumět řeči ani s nejvýkonnějším sluchadlem nebo přetrvávající neschopnost slyšení po implantaci kochleární nebo kmenové neuroprotézy,
- b) oboustranná praktická hluchota, ztráta sluchu při tónové audiometrii v rozsahu 70 - 90 dB, zbytkový sluch se ztrátou slyšení 85 - 90 %, sluchově postižený je schopen vnímat zvuk mluvené řeči jen se sluchadlem, ale rozumí jí jen minimálně (z 10 - 15 %), přes používání kompenzační pomůcky nebo po implantaci kochleární nebo kmenové

neuroprotézy,

- c) těžká forma hluchoslepoty, kombinované těžké postižení sluchu a zraku, funkčně v rozsahu oboustranné těžké nedoslýchavosti, kterou se rozumí ztráta sluchu v rozsahu 56 - 69 dB, ztráta slyšení 65 - 84 % až ztráta sluchu v rozsahu oboustranné hluchoty a ztráta zraku v rozsahu těžké slabozrakosti obou očí, kterou se rozumí zraková ostrost s optimální korekcí v intervalu 3/60 (0,05) - lepší než 1/60 (0,02).

4. Zdravotní postižení interní povahy způsobující těžké omezení pohyblivosti, za které se považuje:

- a) ischemická choroba dolních končetin ve stadiu kritické končetinové ischemie na jedné nebo obou dolních končetinách ohrožující vitalitu končetiny, a to ve stadiu II/IV podle Fontaina, resp. ve stadiu II/4, III/5 nebo III/6 podle Rutherforda, přičemž nebylo možno provést revaskularisaci nebo tato selhala,
- b) chronická žilní insuficience (CVI) ve stupni postižení C6a/s (CVI s floridním vředem) nebo C5a/s (CVI se zhojeným vředem) nebo skóre žilní disability (VDS) ve stupni 3,
- c) lymfedém dolní končetiny (primární i sekundární) ve stupni postižení 3 (elefantiáza),
- d) nezhojený defekt jedné nebo obou dolních končetin léčený adekvátním odlehčením (ortéza, vozík) po dobu nejméně 12 měsíců v certifikované podiatrické ambulanci pro diabetiky,
- e) Charcotova neuropatická osteoarthropatie jedné nebo obou končetin s nestabilitou nebo funkční deformitou nohy vyžadující trvalé odlehčení končetin pomocí ortézy nebo vozíku,
- f) srdeční selhání u osob zařazených na čekací listinu k transplantaci srdce,
- g) implantace dlouhodobých podpor oběhu,
- h) srdeční selhání s klidovými formami dušnosti ve funkční třídě NYHA IV,
- i) srdeční selhání ve funkční třídě NYHA III, pro které došlo v posledních 12 měsících alespoň dvakrát k hospitalizaci, kdy i po hospitalizacích zůstává funkční třída NYHA III,
- j) srdeční selhání nejméně ve funkční třídě nejméně NYHA III, je-li objektivně doloženo omezení funkční výkonnosti, za něž je považován výsledek spiroergometrického vyšetření s dokumentovaným $VO_2\max \leq 14$ ml/kg/min, nebo u dítěte < 50 % předpokládaných hodnot pro daný věk dítěte,
- k) těžká vleklá plicní nemoc vedoucí k respirační insuficienci, pro kterou je poskytována dlouhodobá domácí oxygenoterapie (DDOT),
- l) těžká vleklá plicní nemoc vedoucí k respirační insuficienci s hyperkapnií, pro kterou je poskytována domácí neinvazivní ventilační podpora (NIV).

5. Zdravotní postižení odůvodňující přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla nebo speciálního zádržního systému, za které se považují:

- a) zdravotní postižení uvedená v bodě 1 písm. a), b), d) až i), l) a m),
- b) těžká nebo hluboká mentální retardace a stavy na rozhraní těžké mentální retardace-,
- c) autistické poruchy s těžkým funkčním postižením, s opakovanými závažnými a objektivně prokázanými projevy autoagrese nebo heteroagrese přetrvávajícími i přes zavedenou léčbu.

II. Zdravotní stav vylučující přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku (kontraindikace)

- a) duševní poruchy, poruchy chování a poruchy intelektu se závažnou poruchou, s narušením rozpoznávacích a ovládacích schopností, stavy závislosti na návykové látce nebo návykových látkách, způsobují-li nemožnost užívání pomůcky,
- b) hluchoněmost; tato kontraindikace platí jen ve vztahu k vodicímu psovi,
- c) těžká polyvalentní alergie a alergie na zvířecí srst; tato kontraindikace platí jen ve vztahu k vodicímu psovi.